

Інноваційні рішення в управлінні соціально-економічними системами

УДК 332.1; JEL classification: O18; L16
DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-3-3>

УСИКОВА Олена Миколаївна, доктор економічних наук, доцент,
Директор навчально-наукового інституту економіки і управління Миколаївського
національного аграрного університету
ORCID ID: 0000-0001-6734-5757

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ ГАЛУЗЕВОГО КОМПЛЕКСУ

Усікова О. М. Аналіз управління економічним потенціалом регіональних систем галузевого комплексу.

Вступ. Економіка на сьогоднішній день зазнає кардинальних змін. Для забезпечення процвітання в межах регіональних систем галузевого економічного потенціалу потрібні нові інструменти, рамки та практики. У статті результатом дослідження виступають регіональні інвестиційні рішення, які пропонують рамки для побудови спільної регіональної стратегії та прийняття стратегічних рішень, які дозволяють практикам вирівняти регіональних лідерів у загальному напрямку розвитку та використати основні елементи для регіонального успіху.

Метою статті є аналіз економічного розвитку та потенціалу забезпечення прийняття стратегічних управлінських рішень.

Методологія дослідження. Використано аналіз нерівномірності розвитку регіональних систем галузевого комплексу з точки зору їх соціально-економічного розвитку та потенціалу, а також існуючих обмежень щодо використання останнього. Використовуючи метод виробничих функцій, запропоновано модель, яка дає можливість провести кількісну оцінку економічного потенціалу.

Результати. Запропоновані моделі підсистем-потенціалів кожного рівня розглядаються з погляду діалектичної єдності ресурсів і результатів їх використання, що дозволяє об'єднати протиріччя ресурсного й результатного підходів до визначення сутності економічного потенціалу. Проведено аналіз бальної оцінки підсистеми, що становлять економічний потенціал. Розглянуто стратегічний моніторинг як об'єктивну інформацію систем галузевого управління та відмінність стратегічного моніторингу від традиційного. Розроблений організаційно-методичний підхід до здійснення стратегічного моніторингу реалізації економічного потенціалу галузевого комплексу регіону.

Висновки. Узагальнено та запропоновано систему показників для оцінки нерівномірності соціально-економічного розвитку регіональних підрозділів та їх потенціалу, яка покликана генерувати комплексну характеристику досліджуваного об'єкта шляхом поетапного вивчення його компонентів.

Ключові слова: економічний розвиток, економічний потенціал, управління, галузевий комплекс, підсистеми-потенціали, інформаційна система, стратегічний моніторинг.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні економічний розвиток характеризується принциповим переходом від конкуренції в «технологічних» сферах до конкуренції в сферах «якісних» – інформаційної, інтелектуальної й, головне, управлінської. Управління є ключовим чинником, що впливає на конкурентоспроможність і економічну ефективність. У нашій країні триває розвиток ринкових методів господарювання. На основі факторів конкурентоспроможності формується новий простір економічної взаємодії, у зв'язку із чим на всіх рівнях управління економікою гостро встають проблеми наукового забезпечення прийняття стратегічних управлінських рішень, у тому числі по

керуванню розвитком економічного потенціалу галузевих комплексів [1].

У регіональному аспекті цілеспрямований процес розвитку економічного потенціалу галузевих комплексів стає основою підвищення конкурентоспроможності регіону, а ефективність його реалізації багато в чому визначає формування можливостей для самостійного вирішення завдань економічного росту території [2]. Тому питання ефективності управління розвитком економічного потенціалу регіональних галузевих систем набуло сьогодні значимість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку й реалізації економічного потенціалу галузевого комплексу

носять системний характер, у зв'язку із чим вимагають постійного дослідження, наукового обґрунтування, контролю й управління. Тому недарма цими дослідженнями займалися такі відомі вчені, як: Аникин А. В., Дикань В. Л., Коваль Л. М., Кизим М. О., Маркіна І. А., Пакулін С. Л., Пилипенко І. В., Савицька Н. Л., Хитрова О. А. та ін. Але великого значення набуває економічний потенціал у застосуванні в окремих сферах галузі.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є проведення аналізу економічного розвитку та потенціалу щодо забезпечення прийняття стратегічних управлінських рішень, у тому числі по керуванню розвитком економічного потенціалу галузевих комплексів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи еволюцію поглядів на сутність поняття «економічний потенціал» [3], можна чітко виділити чотири основні напрямки дослідження:

- ресурсна концепція;
- результатна концепція;
- маркетинговий підхід;
- природний напрям.

Ресурсна концепція включає дві точки зору на економічний потенціал: відповідно першій він розглядається як сукупність наявних ресурсів, а у відповідності із другою – як здатність накопичених у системі ресурсів до досягнення в перспективі максимально можливого обсягу виробництва економічних благ і послуг. Результатна концепція характеризує розглянуте поняття з позиції результату. Маркетинговий підхід визначає економічний потенціал не тільки з погляду наявності ресурсів, досягнутих результатів або наявних можливостей, але і як критерій конкурентоспроможності. У природному напрямі робиться акцент на дослідженні якогось окремого аспекту загальної проблеми.

Тому, узагальнюючи існуючі точки зору, під економічним потенціалом пропонується розуміти інтегральну здатність економічної системи до реалізації існуючих ринкових можливостей і формування механізмів майбутнього розвитку за допомогою організації високоефективного виробництва достатньої кількості якісної продукції й послуг необхідного асортименту. Ця здатність є об'єктивною й обумовлена обмеженою кількістю стратегічних ресурсів, оптимальне використання яких забезпечує досягнення цілей розвитку системи в постійно мінливих зовнішніх умовах.

Дане визначення містить низку важливих уточнень. По-перше, воно передбачає не

тільки здатність економічного потенціалу до реалізації існуючих ринкових можливостей, але й має на увазі здатність до формування механізмів розвитку або, інакше кажучи, наявність внутрішніх чинностей для адаптації системи до постійно мінливих зовнішніх умов. По-друге, зазначений спосіб реалізації економічного потенціалу – високоефективне виробництво якісної продукції й послуг. По-третє, виділений аспект обмеженості ресурсів і необхідності оптимізації їх використання. По-четверте, якщо мати на увазі, що стратегічні ресурси включають до свого складу як матеріальні, так і нематеріальні складові, те можна обґрунтовано очікувати більш високої якості результату їх інтегральної реалізації за рахунок виникнення синергетичного ефекту.

Під структурою економічного потенціалу прийнято розуміти визначення переліку й співвідношень елементів, що включаються в нього. Однак, як показує аналіз наукових досліджень, на сьогоднішній день ні загальна структура економічного потенціалу, ні місце окремих компонентів, ні їх пропорції й співвідношення не охарактеризовані однозначно.

При чому в процесі формування його складові – підсистеми-потенціали – поперемінно виступають як ресурси, будучи при цьому результатом реалізації потенціалів більш низького порядку. Так, виробничий заснований на реалізації потенціалів основного капіталу, техніко-технологічного й інфраструктурного, інтелектуальний – науково-технологічного й організаційно-управлінського, інноваційний обумовлений науково-технологічним, а інвестиційний – виробничим і фінансовим потенціалами. Експортний потенціал визначається техніко-технологічним, а ринковий і інтеграційний, що становлять верхній рівень ієрархії, складаються з інтегральної взаємодії всіх інших видів потенціалів – експортного, інвестиційного, інноваційного, виробничого, фінансового, інформаційного, трудового й інтелектуального. Таким чином, у запропонованій моделі підсистеми-потенціали кожного рівня розглядаються нами з погляду діалектичної єдності ресурсів і результатів їх використання, що дозволяє об'єднати протиріччя ресурсного й результатного підходів до визначення сутності економічного потенціалу.

Слід зазначити особливу роль інформаційного потенціалу. По-перше, як ресурс він не витрачається в процесі реалізації. По-друге, певним чином він служить складовою частиною всіх інших елементів, піднімаючи

їх на якісно вищій рівень, виконуючи при цьому сполучну роль.

Запропонована модель дає можливість провести кількісну оцінку економічного потенціалу. Використовуючи метод виробничих функцій, його можна виразити у вигляді функції EP_f (Economic Potential) такого виду:

$$EP_f = f(X_i), i = 1, \dots, n. \quad (1)$$

Припускаючи, що як інтегральна сукупність він дорівнює сумі складових його елементів, цю функцію можна представити так:

$$EP_f = \sum_{i=1}^n XP_i, \quad (2)$$

$$EP_f = \sum_{i=1}^{n1} RP_i + \sum_{j=1}^{n1} LP_j + \sum_{k=1}^{n2} IdP_k + \sum_{l=1}^{n3} ItP_l + \sum_{m=1}^{n4} FP_m + \sum_{p=1}^{n5} InP_p + \sum_{q=1}^{n6} InvP_q + \sum_{t=1}^{n7} ExP_t + \sum_{g=1}^{n8} MP_g + \delta_f, \quad (3)$$

де $n, n1, \dots, n8$ - максимально можливі значення індексів;

δ_f - функція синергетичного ефекту, яка в рамках нашої моделі виражається конурентно-інтеграційним потенціалом:

$$\delta_f = \sum_{h=1}^{n9} CmpP_h. \quad (4)$$

Показник цільової функції економічного потенціалу $EP_f \rightarrow \max$.

Значення економічного потенціалу галузевого комплексу як оцінку рівня ефективності його реалізації ($E_{rmax} = 100$ балів) можна визначити експертним шляхом, задавши граничні умови в моделі. У якості цих умов для підсистем-потенціалів визначимо: $R_{rmax} = 10$ балів, $L_{rmax} = 10$ балів, $Id_{rmax} = 10$ балів, $It_{rmax} = 10$ балів, $F_{rmax} = 10$ балів, $In_{rmax} = 10$ балів, $Inv_{rmax} = 10$ балів, $Ex_{rmax} = 10$ балів, $M_{rmax} = 10$ балів, $C_{rmax} = 10$ балів. Ступінь використання підсистем економічного потенціалу та характеристика рівнів його реалізації й представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Бальна оцінка підсистем, що становлять економічний потенціал

Бали	Ступінь використання підсистеми-потенціалу
Від 0 до 1	Потенціал не використовується
Більш 1 до 3	Мінімальний рівень використання потенціалу
Більш 3 до 7	Потенціал використовується на середньому рівні
Більш 7 до 9	Рівень використання потенціалу вище за середнє
Більш 9	Ступінь використання потенціалу максимальна

Питання розвитку й реалізації економічного потенціалу галузевого комплексу носять системний характер, у зв'язку із чим вимагають постійного дослідження, наукового обґрунтування, контролю й управління. Необхідним елементом ефективного управління цими процесами є повна, точна й оперативна інформація про об'єкт. Такою

де n - число підсистем-потенціалів;

XP_i - i -та підсистема, що представляє собою потенціал більш низького порядку стосовно EP_f .

Враховуючи, що властивість систем у цілому, що несвідомих до властивостей утворюють її структурних елементів, але в той же час ці елементи в сукупності відображають істотні сторони інтегрованого цілого, формуючи при цьому нову якість, то формулу для оцінки економічного потенціалу галузевого комплексу можна деталізувати таким чином:

об'єктивною інформацією систему галузевого управління може забезпечити стратегічний моніторинг.

Терміном «стратегічний моніторинг» слід позначати одну зі складових управлінської діяльності, націлену на збір інформації, стратегічний аналіз, оцінку, прогнозування й контроль. Здійснюваний як постійний, комплексний і системний процес, він виступає основою для розробки рекомендацій для коректування поточного стану об'єкта відповідно до встановлених на етапі стратегічного планування цільовими параметрами. Стратегічний моніторинг передбачає контроль як середньострокових тактичних завдань, так і довгострокових цілей [5].

Таким чином, у запропонованому змісті він розглядається як етап процесу стратегічного управління й одна з його самостійних функцій. Стратегічний моніторинг розглядається як основа стратегічного аналізу й інструмент стратегічного планування. Коло функцій, що вичерпує його призначення, містить інформаційну оцінку, що контролює, прогностичну та коригувальну. Ігнорування кожної з них приведе до зниження ефективності управління на етапі реалізації стратегії, тому що моніторингова інформація втратить системність. Тому тільки в єдності всіх ролей стратегічний моніторинг повною мірою здатний реалізувати своє головне призначення - істотно впливати на ефективність управління, наповнюючи змістом основні управлінські функції - планування, організацію, регулювання й контроль.

Відмінність стратегічного моніторингу від традиційного полягає в меті та методах вивчення об'єкта. Для традиційного моніторингу - це аналіз статистичних показників, що характеризують економічні, фінансові, виробничі та інші аспекти функціонування

системи, у той час як стратегічний передбачає, крім аналізу внутрішніх процесів, оцінку зовнішнього середовища й націлений на завдання прийняття стратегічних рішень. Методики традиційних видів моніторингу, як правило, спрямовані на оцінку відхилень обраних показників від контрольних параметрів, обумовлених на етапі планування. У зв'язку із цим із процесу управління практично випадає аналіз цілей і планового стану систе-

ми з погляду їх реальності й можливості досягнення. Сутність стратегічного моніторингу зводиться не просто до фіксації значень показників і з'ясування причин відхилень їх фактичних значень від рівнів, заданих стратегією розвитку – його завданням є конструювання й всебічний аналіз програмно-цільового стану системи як підсумку роботи учасників процесу прийняття стратегічних управлінських рішень [6].

Таблиця 2

Рівень реалізації економічного потенціалу

Рівень реалізації	Характеристика ефективності використання економічного потенціалу	Значення в моделі
Мінімальний	Неефективне використання. Можливо абсолютне невикористання окремих частин	$0 \leq EP_f < 20$
Нижче середнього	Низька ефективність. Неefективне використання більшості складових	$20 \leq EP_f < 40$
Середній	Часткове використання. Основні складові реалізовані малоефективні	$40 \leq EP_f < 60$
Оптимально повний	Досить ефективно. Ефективність використання елементів вище середньої	$60 \leq EP_f < 80$
Високий	Високоефективне використання. Висока ефективність використання компонентів	$80 \leq EP_f < 95$
Максимально повний	Ефективність використання потенціалу максимально висока. Усі складові використовуються високо- і максимально ефективно	$95 \leq EP_f \leq 100$

На регіональному рівні система стратегічного моніторингу повинна бути спрямована на відпрацювання економічних, правових і організаційно-методичних механізмів взаємодії між структурами регіонального й муніципального управління з підприємствами, з одного боку, і на формування інформаційного обміну з державними органами управління економічним розвитком – з іншої. Результатом повинно стати посилення впливу регіональних і місцевих органів влади й управління на стан справ у конкретній економічній системі. Таким чином, стратегічний моніторинг слід розглядати як одну з функцій органів виконавчої влади. Для його впровадження в управлінську практику необхідна розробка методології проведення і методичного інструментарію, що враховує особливості конкретних галузевих систем.

Розроблений організаційно-методичний підхід до здійснення стратегічного моніторингу реалізації економічного потенціалу галузевого комплексу регіону, який включає всі основні суб'єкти правовідносин економічного розвитку підприємств галузі. Її відмінними рисами є: по-перше, існування зворотного зв'язку, що формується за рахунок прямих і зворотних інформаційних потоків між учасниками; по-друге, наявність у схемі органів місцевого самоврядування, що дозволяє погоджувати моніторинг розвитку економічного потенціалу галузевого комплексу з моніторингом розвитку економічного потенціалу регіону, включаючи його територіальний розріз; по-третє, прису-

тність галузевих союзів, асоціацій виробників і муніципалітетів дозволяє збільшити сукупну вибірку обстежуваних підприємств, що, безумовно, приводить до високого рівня повноти підсумкової моніторингової інформації й, відповідно, забезпечує можливість для прийняття ефективних і обґрунтованих управлінських рішень.

У цілому розглянутий підхід як інструмент управління економічним розвитком підприємств галузі є досить універсальним і може застосовуватися в керуванні розвитком економічного потенціалу галузевих комплексів у різних регіонах України.

Запропонована методика стратегічного моніторингу реалізації економічного потенціалу галузевого комплексу заснована на кількісно-якісному підході. Якщо кількісні методи аналізу припускають використання стандартизованих процедур (розгляд сукупності показників, їх узагальнення, угруповання, порівняння й т.п.), то якісний розгляд передбачає синтез як статистичних даних, так і результатів спостереження фактів, вивчення експертних висновків та ін. [7].

Тому доповнення кількісних даних якісними оцінками спрямоване на одержання більш об'єктивної й цілісної картини досліджуваного процесу.

Висновок. Процвітання кожної держави та її регіонів безпосередньо залежить від способів управління економічним потенціалом в галузевому комплексі. У свою чергу, ефективне функціонування суб'єктів господарювання потребує створення сприятливо-

го регуляторного середовища та підтримки у використанні можливостей для розвитку, у тому числі у галузевому комплексі. Формування ефективних механізмів вирішення цих завдань неможливе без всебічного, системного дослідження такої категорії, як економічний потенціал регіону, її складових та відповідного вітчизняного й зарубіжного управлінського досвіду. Трансформація економічних реформ в Україні сприятиме комплексному використанню економічного по-

тенціалу регіону, який є одним із головних важелів зміцнення позитивних тенденцій у соціально-економічному розвитку держави, а також пріоритетним завданням державної регіональної політики. Ефективне функціонування управління економічним потенціалом вимагає вирішення складних завдань, серед яких максимально повне використання потенційних можливостей, формування здатності швидко адаптуватися до змінної ситуації на ринку.

Література.

1. *Зінь Е. А.* Регіональна економіка: Підручник. К.: «ВД «Професіонал», 2007. 528 с.
2. *Лишilenко В. І.* Регіональна економіка: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 384 с.
3. *Клиновий Д. В., Пена Т. В.* Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України / За наук. ред. Л. Г. Чернюк: Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2006. 728 с.
4. *Савченко В. Ф.* Регіональна економіка: Навчальний посібник К.: Кондор, 2012. 339 с.
5. *Пак Н. Т.* Регіональна економіка: навч. посібн. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 326 с.
6. *Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З.* Регіональна економіка: навчальний посібник. – Львів: «Магнолія 2006», 2007. 562 с.
7. *Дорошенко Ю.А.* Економічний потенціал територій. СПб.: Химия, 2007. 237 с.
8. *Стеченко Д. М., Чмир О. С.* Розміщення продуктивних сил і регіоналістика. Підручник. К.: “Вікар”, 2006. 309 с.

References.

1. *Zin', E. A.* (2007). *Rehional'na ekonomika*. [Regional Economics]. «VD «Profesional». Kiev. Ukraine.
2. *Lyshylenko, V. I.* (2009). *Rehional'na ekonomika*. [Regional Economics]. Tsentr uchbovoyi literatury. Kiev. Ukraine.
3. *Klynovyy, D. V. and Pena, T. V.* (2006). *Rozmishchennya produktyvnykh syl ta rehional'na ekonomika Ukrayiny*. [The location of productive forces and the regional economy of Ukraine]. TSUL. Kiev. Ukraine.
4. *Savchenko, V. F.* (2012). *Rehional'na ekonomika*. [Regional Economics]. Kondor. Kiev. Ukraine.
5. *Pak, N. T.* (2015). *Rehional'na ekonomika*. [Regional Economics]. Vydavnytstvo L'vivskoyi politekhniky. L'viv. Ukraine.
6. *Maniv, Z. O. Luts'kyi, I. M. and Maniv, S. Z.* (2007). *Rehional'na ekonomika*. [Regional Economics]. «Mahnoliya 2006». L'viv. Ukraine.
7. *Doroshenko, Yu. A.* (2007). *Ekonomichnyy potentsial terytoriy*. [Economic potential of territories]. Himija. Saint-Petersburg. Russian.
8. *Stechenko, D. M. and Chmyr, O. S.* (2006). *Rozmishchennya produktyvnykh syl i rehionalistyka*. [Deployment of productive forces and regionalism]. “Vikar”. Kiev. Ukraine.

Abstract.

Usikova O. M. Analysis of the management of economic potential of the regional systems of the sectoral complex.

Introduction. *The economy is undergoing dramatic changes today. New tools, frameworks and practices are needed to ensure prosperity within regional systems of sectoral economic potential. The article is the result of a study of regional investment decisions that provide a framework for building a common regional strategy and strategic decision making that allows practitioners to align regional leaders in the overall direction of development and use key elements for regional success.*

The purpose of the article is to analyze the economic development and the potential to ensure strategic management decisions.

Research methodology. *The analysis of the irregularity of regional systems development of the sectoral complex in terms of their socio-economic development and potential has been used. The model is proposed, which makes it possible to quantify the economic potential, using the method of production functions.*

Results. *The proposed models of potential subsystems at each level are considered in terms of dialectical unity of resources and the results of their use, which allows to combine the contradictions of resource and result approaches to determine the essence of economic potential. The analysis of the point evaluation of the subsystems constituting the economic potential is carried out. Strategic monitoring is considered as objective information of sectoral management sys-*

tems and the difference between strategic monitoring and traditional. An organizational and methodological approach to the strategic monitoring of the economic potential of the sector's industrial complex has been developed.

Conclusions. A system of indicators for assessing the irregularity of socio-economic development of regional units and their potential is generalized and proposed, which is intended to generate a complex characteristic of the studied object by step-by-step study of its components.

Keywords: economic development, economic potential, management, sectoral complex, potential subsystems, information system, strategic monitoring.

Стаття надійшла до редакції 05.04.2019 р.

Бібліографічний опис статті:

Усикова О. М. Аналіз управління економічним потенціалом регіональних систем галузевого комплексу. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2019. № 3. С. 20-25.

Usikova O. M. Analysis of the management of economic potential of the regional systems of the sectoral complex. Actual problems of innovative economy. 2019. No. 3, pp. 20-25.

УДК 94(44):355.02; JEL classification: L2

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-3-4>

ВЛАСЕНКО Тетяна Анатоліївна, кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту
Харківського національного технічного університету
сільського господарства імені Петра Василенка
ORCID ID: 0000-0002-9515-2423

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ ЗМІНАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Власенко Т. А. Формування механізму управління стратегічними змінами підприємства.

Вступ. Забезпечення довготривалого успішного функціонування підприємства на ринку вимагає розробки ефективної стратегії, в рамках якої стратегічні зміни відіграють важливу роль визначення конкурентних переваг та забезпечення ресурсів у їх створенні як відповіді на вплив зовнішнього середовища. Результативне впровадження стратегічних змін потребує формування механізму, архітектоніка та структура якого вимагають подальшого вдосконалення.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні структури механізму управління стратегічними змінами підприємства.

Результати. На основі узагальнення існуючих підходів до розуміння механізму управління змінами в цілому та механізму управління стратегічними змінами зокрема було отримано такі результати. Рушійний елемент полягає у впливі суб'єкта на об'єкт, який реалізує імпульс перетворення входу на вихід через внутрішні складові, що в рамках розробленої структури механізму набуває форми прийняття управлінських рішень. Механізм має включати джерела змін: як внутрішні, так і зовнішні. У рамках дослідження ключовими визначені зовнішні. Необхідність включення процесної компоненти в механізм обумовлена перетворенням входу на вихід, яке відбувається в ньому. Основу механізму має формувати методологічний базис, який включає закони, принципи та функції, які є універсальними для всіх підприємств, а методи рекомендовано для підприємств в залежності від рівня стратегічного потенціалу, який також розглядається як його елемент. Сфера імплементації стратегічних змін представлена предметною областю, яка об'єднує «м'які» та «жорсткі» складові, серед яких: лідерство і стиль, ієрархія, процеси і процедури, компетенції організації, технологія тощо. Реалізацію стратегічних змін запропоновано як множину проектів у формі портфелю, що дозволяє узгоджувати цілі проектів зі стратегічними намірами підприємства. В результаті на виході механізму формується нова конфігурація основних підсистем функціонування підприємства та процесів, а також створений додатковий потенціал зростання.

Ключові слова: механізм, стратегічні зміни, механізм управління стратегічними змінами, методи, функції, принципи, закони, предметна область, зовнішнє середовище.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Механізм є наразі однією із центральних категорій різних напрямів економічних досліджень, що пов'язано із потужним експлейнарним потенціалом даної категорії. За допомогою механізмів описуються різні соціально-економічні процеси на всіх рівнях дослідження: від глобалізаційного до мікро-

рівня діяльності підприємства. Саме на розробку та впровадження ефективних механізмів покладається забезпечення ефективності функціонування всіх систем в економічній науці. Майже всі монографії, переважна більшість дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата або доктора економічних наук наразі включають дослідження або без-